

ZD Rosice – soběstačný mikroregion

Zemědělské družstvo Rosice u Chrastí je zemědělský podnik hospodařící asi na 2000 ha v Pardubickém kraji. Živočišnou výrobu má postavenou na produkci mléka, hovězího a vepřového masa. Kromě toho provozuje jatky, výrobu krmiv, několik podnikových prodejen, pěstíteckou palírnu a velkokapacitní vývažovnu v Pardubicích. Vše je dobře rozjeté s cílem zaměstnanosti a soběstačnosti regionu, živočišná výroba je však při současných cenách komodit silně ztrátová.

Lukáš Rytina

V sídle družstva Rosicích – Synčanech nás přivítal dlouholetý předseda Ing. Václav Blažek, který podle svých slov dostal v roce 1988 funkci předsedy družstva „za trest od strany“. A tento trest si pomyslně odpokává dodnes, ale určitě nelituje.

Před revolucí obhospodařovalo JZD Rosice u Chrastí téměř stejnou rozlohu jako dnes – kolem 2100 ha. „Jde o řepářskou oblast se vším všudy,“ krátce charakterizoval předseda. Na polích rozkládajících se v chrudimském regionu se kromě

ve volném ustájení. Průměrná užitkovost tehdy černostrakatých krav byla 3,82 litru,“ uvádí jako perličku Ing. Blažek a pokračuje:

„Když družstvo procházelo transformací, byl vyvíjen tlak na vydávání majetku. Toto období nebylo optimistické. Euforie ale brzy přešla a část majetku a pozemků se vrátila zpět. Nyní se obhospodařovaná rozloha půdy ustálila na 1950 ha. Členové družstva dostávají každý rok úroky z jejich původně vloženého majetku, samozřejmě vyplácíme nájem za pronajatou půdu. Co se chovu skotu týče, v soula-

Dnes družstvo chová 614 krav téměř výhradně čistokrevných montbeliardek. V roce 2002 byl vybudován v Rosicích nový kravín a také nové zastřešené silážní žlaby. Vedle dojírny je umístěna venkovní chladič nádrž válcového tvaru, kterou jsme měli jako první v republice. Nedaleko stáje jsme v roce 2013 vybudovali také novou posklizňovou linku s aktivním dosoušením,“ postupně předseda představuje aktivity družstva.

Udrží se šlechtitelský chov prasat?

Dalším tradičním výrobním odvětvím je pro ZD Rosice chov prasat s roční produkcí 9000 kusů. V devadesátých letech byla nakoupena anglická genetika plemene large white (bílé ušlechtilé), která dosahovala na svou dobu vynikajících výsledků. Na nákupních trzích se prodávalo až 200 kanečků. Dnes ale není o tato plemenná zvířata ze šlechtitelského chovu zájem. Družstvo ještě provozuje nukleový šlechtitelský chov plemene duroc a bílé otcovské, konkrétně odkoupilo farmu v Radimi od ZS Luže, kde bylo rozhodnuto tyto plemenné chovy zrušit. Ztrátové odvětví plemenného chovu zatím podle předsedy drží nad vodou dotační podpora.

K dobré realizaci dnes nepomohou ani vlastní jatky vybudované v roce 1992 s cílem zabezpečit odbyt vlastní produkce jak vepřového, tak i hovězího masa. Na jatky navazuje dvanácti prodejů v chrudimském regionu. Soběstačnost mikroregionu by měla doplnit i vlastní pekárna, pěstítecká palírna a míchárna krmiv. „V plánu máme ještě vybudovat minimlékárnu, ale nejsem si jist, jestli mám tento projekt dotáhnout do konce. Cílem bylo nabídnout pro region kvalitní české zemědělské produkty. Jenže zákazník raději nakupuje levnější dovozové v supermarketech a velkých obchodních řetězcích. Tomu se naše produkty cenově rovnat nemohou. Dokladem je prodejní automat na čerstvé mléko v areálu družstva – v začátku byl denní výdej 100 litrů, dnes se pohybuje sotva na polovině. Spotřebitel je pohodlný a raději kupuje mléko s dlouhou trvanlivostí v krabicích,“ vysvětluje předseda s tím, že úsek se dostává do červených čísel a neví, jak dlouho bude moci podnik provozovat takové množství prodejen a zaměstnávat přítom celkem 210 lidí.

Úspěšná je vývažovna a jídelna Karlovina v Pardubicích, stravovací zařízení pro

Produkční stáj splňuje všechny parametry welfare

Foto Lukáš Rytina

veřejné a závodní stravování s rozvozem jídel do okolních měst a obcí. Vaří se samozřejmě z kvalitních produktů ZD Rosice. Ale přesto si kolektiv 40 zaměstnanců jen těžko na sebe vydělá. Zisk vykazuje v celém podnikání ZD Rosice již pouze rostlinná výroba.

„Musíme si otevřeně přiznat, že nás nejvíce postihlo embargo vůči Rusku. Myslím si, že to dlouhodobě řada zemědělských podniků nemůže přežít. Aktuálně se naše prasata, která se mimochodem počítají do míry soběstačnosti ČR, prodávají do Polska za 23 Kč nebo do Itálie za 21 Kč v živém, a pak se vrací v podobě levných dovozů masa nebo masných výrobků zpět,“ dokresluje dnešní tristní situaci Václav Blažek.

Věřím ve výrobu mléka

„Nesmíme být ale tak pesimističtí, věřím v budoucnost zemědělství. Zakládáme si na tom, že se dobře staráme o půdu. Hnojíme hnojem, zásadně oráme a fosfor a draslík dostáváme do půdy v organice. Lidé mají radost, že se na půdě dobře hospodaří a vytvářejí se dobré vztahy mezi vlastníky půdy a naším podnikem. Stále věřím výrobě mléka. I kdyby mléko bylo za 5 Kč, nelze od toho odejít. Aktuální základní cena mléka je 6,19 Kč. Družstvo mléko dodává přes Viamilk do mlékárny Hlinsko.“

„Zemědělství bude fungovat, ale asi v jiné podobě. Když už existují dotace, tak ať jsou smysluplné a podporují rozvoj, nikoli útlum,“ dodal předseda Ing. Václav Blažek.

Dobrá užitkovost při výborných složkách

S hlavní zootechničkou Jarmilou Petřýdesovou a poradcem pro výživu z firmy VVS Verměřovice Ing. Josefem Snopkem jsme se vydali na prohlídku areálu v Rosicích, kde je nový produkční kravín s kapacitou 502 boxů stlaných slámou. V posledním kontrolním roce

dosahovaly krávy na první laktaci 7689 kg, na druhé laktaci 9199 kg. Celkový průměr stáda činil 8709 kg při 3,87 % tuku a 3,41 % bílkovin.

Není nad lidský faktor

Březost po první inseminaci je 50,6 %, po všech 49,7 %. Inseminací interval je 77 dní, servis perioda pak 102 dní. „Musím pochválit insemináčnickou techniku, na kterém závisí velká část úspěchu reprodukce,“ sdělila zootechnička Jarmila Petřýdesová a dodala, že k vyhledávání říje slouží jednak software, který analyzuje aktivitu krav z údajů vitalimetrů, na druhé straně jsou nepo-

výroby se ale na investice těžko pomýšlí.

Zhodnocení výživáře

Výživářský poradce Ing. Josef Snopek pozitivně hodnotí kvalitu zdejších objemných krmiv.

Energie NEL v sušině je 6,8 MJ, dusíkaté látky v sušině 16,9 %, vláknina 14,5 % a škroby 25 % v sušině.

„Nevidím žádný rozdíl v tvorbě krmných dávek pro holštýnky nebo zdejší produkční krávy plemene montbeliarde. Když přijdu do chovu, musím znát dojivost, musím vidět kondici krav a provést analýzu výkalů. Tyto parametry mi řeknou, jaké má mít krmná dávka mantinely. Jestli

Ukázkový areál farmy v Rosicích, před dojírny je venkovní chladič nádrž

Foto Lukáš Rytina

stradatelné zápisky ošetřovatelů. „Pokud se setkají záznamy na papíře s počítačem, je říje téměř jistota, většinou se ale měření z vitalimetrů nemýlí,“ říká zootechnička. „Nesmírně cenný je pro nás 24hodinový dozor – tři stájníci se střídají po osmi hodinách. Krmivo se zakládá dvakrát denně, přihřívání pomocí malotraktoru s radlicí je plánováno na každé dvě hodiny ve dne i v noci. Jsem toho názoru, že čím více se z chovatelské praxe vytrácí lidský faktor, tím méně toho vědí lidé o kravách.“

Dvakrát do měsíce provádíme sono vyšetření na březost. Pokud krávy špatně zabřezávají, jednorázově se podává hormonální synchronizace,“ vysvětlila hlavní zootechnička. Do budoucna by si zootechnička přála lépe vyřešit ustájení krav stojících na sucho. Při současných ekonomické situaci živočišné

zvýšit koncentraci živin nebo navýšit vlákninu,“ vysvětlil výživář.

Problémy nejsou

„Čím je pro mne chov v ZD Rosice specifický? Tím, že nevyžaduje téměř nic. Aktuálně zde neřeším žádný problém. Okoloprodní období je zvládnuté, záněty prakticky nejsou. Podle mého názoru vše funguje hlavně díky zootechničce – je to žena činu, kterou chlapci neošidí. Dokáže také dobře využívat moderní technologie – např. krmný vůz a spotřebu krmiv má pod kontrolou díky čipu, na který nahrává jednotlivé receptury a který zaznamenává celý proces práce vozu,“ hodnotí Josef Snopek spolupráci s hlavní zootechničkou Petřýdesovou. „Neděláme vědu, řídíme se zdravým selským rozumem, když je průvan, prostě zavřeme vrata,“ dodává na závěr hlavní zootechnička.

Ing. Václav Blažek, předseda ZD Rosice

Foto Lukáš Rytina

cukrovky pěstuje převážně pšenice, ječmen, kukuřice na siláž i zrno a vojtěška.

„S kukuřicí jsme zde začínali mezi prvními v republice. Spolupracovali jsme také s JZD Slušovice, přenášeli jsme do praxe jejich první poznatky např. s hnojením přípravkem DAM 390. Byla zde také rozvinutá živočišná výroba, chováli jsme 1100 dojených krav, částečně již

du s celorepublikovým vývojem došlo po revoluci ke snížení stavů. Již v roce 1994 jsme se rozhodli pro přechod na plemeno montbeliarde. Stát tehdy podporoval dovozy plemenného materiálu. Ve spolupráci s firmou Plenko jsme dovezli z Francie prvních 80 jalovic. Došlo ale k zavlečení paratuberkulózy z francouzských chovů, té jsme se dalších osm let zbavovali.

Ing. Josef Snopek spolu s Jarmilou Petřýdesovou před zánovním samojízdným krmným vozem

Foto Lukáš Rytina